

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๔๒๘

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุจริตานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกীরณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์

(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ รำรื่น

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

ผู้ช่วยดำเนินงานของกรรมการ

นายอรรถสิทธิ์ กันมล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยี

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางสาวจิระ พุ่มพวง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๕. นางสาวอนิษา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

๒. นางสมิทธา เหล็กพรหม

รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

๓. นางสาวสง่า ทาทอง

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ

๔. นายณัฐวุฒิ เมธารินทร์

ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๓

๕. นายธนิต ภัคดีสังข์

ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๕

๖. นางสาวพิมพ์สุทธิชา โชติชินเกษม

พนักงานการเลือกตั้ง

๗. นายเมธา ไชยสุขัง

พนักงานการเลือกตั้ง

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๒๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐๑ วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๒๗ วันพุธที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ประธานกรรมการหารือต่อที่ประชุมกรณีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือถึงคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ส่งคำชี้แจงกรณีที่นายสมชัย ศรีสุทธิยากร กรรมการการเลือกตั้ง ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าบทบัญญัติบางประการของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและขัดต่อหลักนิติธรรม และเห็นว่าควรมอบหมายให้นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ และนายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ร่วมกันพิจารณาว่าคณะกรรมการควรส่งหนังสือชี้แจงต่อผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างไร โดยที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบ

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญจะพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในบางประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ โดยประเด็นแรกเป็นเรื่องหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการมีคำวินิจฉัยกรณีที่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งกรณีดังกล่าวจะสัมพันธ์กับบทบัญญัติมาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดว่า การใดที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ถ้าการนั้นเป็นการทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ย่อมเป็นสิทธิของประชาชนที่จะฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น คณะกรรมาธิการวิสามัญจึงเห็นว่าควรกำหนดขั้นตอนในกรณีนี้ที่ประชาชนจะใช้สิทธิฟ้องร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ด้วยว่า ประชาชนต้องแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไข

กรณีที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพก่อน หากหน่วยงานนั้นไม่แก้ไข ให้ประชาชนแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ ขณะเดียวกันก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐเพิกเฉยไม่ดำเนินการแก้ไขกรณีข้างต้น ซึ่งหากผู้ตรวจการแผ่นดินไม่เห็นด้วยกับคำร้องของประชาชน ก็ให้ประชาชนมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ให้ประชาชนซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการมีความมุ่งหมายที่จะให้ประชาชนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยไม่มี การกำหนดเงื่อนไขหรือสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น ดังนั้น หากกรรมการวิสามัญเสียงข้างมากเห็นว่าควรกำหนดเงื่อนไขและขั้นตอนกรณีที่ประชาชนจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ควรสงวนความเห็นไว้

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า ประเด็นต่อมาคือการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย ซึ่งตนได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญว่า ประเด็นการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยได้มีการอภิปรายในที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแล้วว่า อาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญตกเป็นคู่กรณีเสียเอง และจะถูกวิจารณ์จากประชาชนทั่วไปได้ ดังนั้น ควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยเร็วมากกว่าการใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยได้ ต้องพิจารณาด้วยว่าอาจเป็นการให้อำนาจที่เกินขอบเขตจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดหรือไม่ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจบังคับคดีเหมือนกับศาลยุติธรรม แต่มีอำนาจพิจารณาและมีคำวินิจฉัย ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเด็ดขาดโดยไม่จำเป็นต้องมีการบังคับคดี ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำวินิจฉัยเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดี

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า อีกประเด็นหนึ่งที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติม คือ การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีการยกบทบัญญัติมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ เสนอ แปรญัตติ หรือกระทำการใด ๆ ที่มีผลให้ตนมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ซึ่งนอกจากบทลงโทษที่กำหนดให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งแล้วยังมีกรณีที่จะต้องเรียกเงินงบประมาณดังกล่าวคืนแก่รัฐด้วย จึงควรให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งเรียกเงินงบประมาณดังกล่าวคืนแก่รัฐได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย อาจเป็นการให้อำนาจที่เกินจากขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ หากให้ศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งแล้วให้กรมบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญอาจเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งบังคับเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จะทำให้บทบัญญัติในมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ไม่มีผลใช้บังคับ ทั้งนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญควรมีสภาพบังคับกับเรื่องนั้นได้ทันที โดยไม่ต้องมีการออกคำสั่งอีก

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ กล่าวว่า ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญแล้วว่าการให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ กำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวและออกคำสั่งบังคับได้เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม แต่คณะกรรมการวิสามัญ ได้ยกตัวอย่างคำพิพากษาของศาลปกครองและคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรเลียว่ามีการ กำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อระงับยับยั้งไม่ความเสียหายเกิดขึ้น ซึ่งได้ชี้แจงต่อไปว่าการให้ ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราวให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญ ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากคู่กรณีที่ไม่ได้รับการคุ้มครองชั่วคราวว่าไม่มีความเป็นกลางในการพิจารณาคดีได้ สำหรับการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งบังคับนั้น ได้ชี้แจงว่าเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในเรื่องใด คำวินิจฉัยนั้นย่อมมีสภาพบังคับและผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรให้ต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งบังคับเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยอีก

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากคณะรัฐมนตรีเอื้อประโยชน์ในการแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีดังกล่าว ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า คณะรัฐมนตรีกระทำความผิดจริง กรณีดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องมีคำวินิจฉัยและออกคำสั่ง บังคับให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคณะรัฐมนตรีกระทำความผิดจริง รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่าให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะอยู่แล้ว อันเป็นผลที่ กำหนดโดยรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า การประชุมคณะกรรมการวิสามัญในวันนี้จะสรุปเรื่องบทเฉพาะกาลที่เกี่ยวกับการกำหนดวาระการดำรง ตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันว่าจะให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้เพียงใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจะกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันยังคงอยู่ในตำแหน่ง ต่อไปจนครบวาระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ขัดข้อง แต่หาก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดดำรงตำแหน่งจนครบวาระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ แล้ว จะให้ดำรง ตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันแล้ว อาจเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า สำหรับประเด็นอื่นที่คณะกรรมการวิสามัญได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญหรือ หลักการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอไป

ประธานกรรมการมอบหมายให้นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตรวจสอบการแก้ไขถ้อยคำของคณะกรรมการวิสามัญให้รอบคอบ เพื่อไม่ให้บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติเดิมในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. กล่าวว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะจำกัดการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพราะเห็นว่าเรื่องของบุคคลควรไปยื่นต่อศาลยุติธรรมหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรต้องยื่นคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะแตกต่างจากหลักการที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายที่ต้องการเปิดกว้างให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แต่หากคณะกรรมการวิสามัญเห็นว่าสมควรจำกัดสิทธิดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามเสียงข้างมาก แต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังยืนยันในความมุ่งหมายเดิม

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๖๐ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๖๐

“มาตรา ๖๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๘ ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่อยู่ของเอกชน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรือกระทำการกิจการอื่นที่คณะกรรมการกำหนดให้รัฐสนับสนุน

การปิดประกาศหรือติดตั้งแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้กระทำได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด โดยการกำหนดสถานที่ดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองและผู้สมัครด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๐ เป็นเรื่องการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งควรอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๙ ไม่ใช่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๘

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๐ ไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง นำมาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีหลักการว่า ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐไม่ได้ แต่หากหน่วยงานของรัฐอนุญาตก็สามารถปิดประกาศหรือ

ติดแผ่นป้ายได้ ส่วนการห้ามมิให้โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ก็เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของพรรคการเมืองขนาดใหญ่และพรรคการเมืองขนาดเล็ก โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดให้มีการหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์เอง

นายบรรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและเสมอภาค ควรกำหนดให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ **“ภายในได้ขั้วตั้งขบวนพรรค ๕๕ หัวขบวนให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสภามหาชนเสถียรซึ่งเป็นที่ของรัฐหรือในที่ของเอกชน โฆษกพรรคการเมืองเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรือที่สหภาพที่สหกรณ์ที่สหกรณ์สหกรณ์กำหนดให้รัฐสนับสนุนได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด”**

นายณัฐ เล่าสีห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า การโฆษณาหาเสียงจะมีอยู่สองลักษณะ ลักษณะที่หนึ่งคือ การโฆษณาหาเสียงโดยใช้กระดาษ เรียกว่าประกาศหรือป้ายหาเสียง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่บริเวณพื้นที่อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง โดยไม่อนุญาตให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชนเพราะอาจทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันหรือความได้เปรียบเสียเปรียบได้ และลักษณะที่สองคือ การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ในส่วนนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดให้มีการโฆษณาหาเสียงโดยจัดสรรเวลาการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มเติมความเป็นร่างมาตรา ๕๑/๑ ก. ดังนี้

“มาตรา ๕๑/๑ ก. ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับ การสนับสนุนตามมาตรา ๕๘”

ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญมีความมุ่งหมายให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น ยังมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ที่จะห้ามมิให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน หากเอกชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยอนุญาตให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนใช้สถานที่ในการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นายณัฐ เล่าสีห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า หากอนุญาตให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชนได้ ประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือมีวิธีการใดในการพิสูจน์ว่าประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ปิดหรือติดในที่ของเอกชนเป็นของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นๆ จริง ไม่ได้เป็นการกลั่นแกล้งเพื่อให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมากกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และสอบถามว่า ในการคำนวณค่าใช้จ่ายจะมีวิธีการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการคำนวณค่าใช้จ่ายควรต้องคำนวณตามมาตรการการประเมินราคาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ในปัจจุบันการหาเสียงเลือกตั้งนอกจากใช้วิธีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ และการโฆษณาหาเสียง

เลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์แล้ว ยังมีการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นอีกโดยเฉพาะ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ จะต้องกำกับดูแลหรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในปัจจุบันมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลายรูปแบบ หากเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเป็นผู้จัดทำขึ้นเองโดยไม่ได้ว่าจ้างผู้อื่นจัดทำขึ้นก็ไม่ถือว่าเป็นการโฆษณา แต่หากมีการว่าจ้างให้ผู้อื่นจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นก็ถือว่าขัดต่อหลักการในร่างมาตรา ๕๑/๑ ก.

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ปัจจุบันมีสื่อออนไลน์หลายรูปแบบที่มีภาพและเสียงซึ่งมีลักษณะเดียวกับวิทยุโทรทัศน์ เช่น LINE TV

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๕๑/๑ ข. ดังนี้

“มาตรา ๕๑/๑ ข. การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑/๑ ก. มาตรา ๕๑/๑ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ คณะกรรมการจะกำหนดให้ต้องทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้”

นอกจากนี้ เสนอตัดความในวรรคสองของร่างมาตรา ๖๐ ออกทั้งวรรค

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. เสนอแก้ไขร่างมาตรา ๕๑/๑ ข. ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๑/๑ ข. การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑/๑ ก. มาตรา ๕๑/๑ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ คณะกรรมการจะกำหนดให้ต้องทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้โดยคำนึงถึงความทัดเทียม เสมอภาค และความเที่ยงธรรมของพรรคการเมืองและผู้สมัคร”

ทั้งนี้ เพื่อกำหนดกรอบว่าหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนด ต้องคำนึงถึงความทัดเทียม เสมอภาค และความเที่ยงธรรมของพรรคการเมืองและผู้สมัคร และเพื่อเปิดช่องไว้ว่าหากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเห็นว่าหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดมีความไม่ทัดเทียม ไม่เสมอภาค และไม่เที่ยงธรรม สามารถร้องต่อศาลปกครองได้

นายนครชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า เรื่องการกำหนดสถานที่ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งควรมีการปรึกษารัฐมนตรีหรือพรรคการเมืองและผู้สมัครด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการกำหนดขนาดและจำนวนของประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่าต้องไม่เกินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดด้วย เนื่องจากที่ผ่านมาผู้สมัครและพรรคการเมืองปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งในขณะนั้นจึงได้มีการประชุมหารือกับผู้สมัครและพรรคการเมืองจนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับขนาดของประกาศหรือแผ่นป้ายเป็นรูปแบบเดียวกัน ทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และยังทำให้เกิดความเท่าเทียมกันอีกด้วย จึงเห็นว่าควรกำหนดเรื่องขนาดและจำนวนของประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้ในร่างมาตรา ๖๐ ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๐ ภายในได้บังคับใช้หมวด ๕๕ หัวขมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสภามณฑลซึ่งเป็นที่ของราชการหรือในที่ของเอกชน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปหรือเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเลือกตั้งที่สาธารณะอื่นที่คณะกรรมการกำหนดให้รัฐสนับสนุนได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการกำหนด โดยการกำหนดดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองและผู้สมัครด้วย

พรรคปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายในที่ของราชการเลือกตั้งให้พรรคที่ได้โฆษณาในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด โดยพรรคที่พรรคที่เลือกตั้งแล้วให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองและผู้สมัครด้วย”

นายณัฐ เล่าสีห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า ในร่างมาตรา ๖๐ ที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะห้ามมิให้กระทำการ อาจไม่สามารถกำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้ไม่ได้บัญญัติในลักษณะที่เป็นการห้าม แต่หากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองไม่กระทำตามที่คณะกรรมการเลือกตั้งกำหนดก็สามารถกำหนดโทษได้ ซึ่งวิธีการในการบัญญัติร่างมาตรา ๖๐ แตกต่างจากการบัญญัติกฎหมายในรูปแบบเดิมที่เริ่มด้วยการห้ามแล้วจึงกำหนดข้อยกเว้นซึ่งสิทธิและเสรีภาพคือส่วนที่เป็นข้อยกเว้นนั้น

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเรื่องการปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองแล้วไม่ได้ข้อยุติ ควรมีการกำหนดว่าหากไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้ความเห็นของคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นที่สุดท้าย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้ “ภายในได้บังคับใช้หมวด ๕๕ หัวขมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสภามณฑลซึ่งเป็นที่ของราชการหรือในที่ของเอกชน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปหรือเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเลือกตั้งที่สาธารณะอื่นที่คณะกรรมการกำหนดให้รัฐสนับสนุนได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการกำหนด โดยการกำหนดดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองด้วย” เนื่องจากบทปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองซึ่งผู้สมัครเป็นสมาชิกก็น่าจะเพียงพอแล้ว

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า การปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองเรื่องสถานที่ในการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเห็นว่ามีความจำเป็น แต่การปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองเกี่ยวกับขนาดของประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเห็นว่าไม่มีความจำเป็น เนื่องจากเคยมีการปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองในเรื่องดังกล่าวจนกระทั่งได้ข้อสรุปในเรื่องขนาดของประกาศหรือแผ่นป้ายที่ใช้ในการเลือกตั้งแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะกรรมการเลือกตั้งและพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาเรื่องกำหนดเขตเลือกตั้ง อาจมีการหารือเรื่องขนาดของประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งด้วยก็ได้ว่าการกำหนดขนาดของประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๐ ภายใต้วงศ์ตั้งบทบรรพ ๕๘ ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดเปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสภานิติบัญญัติของรัฐหรือในที่ของเอกชน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรือที่สาธารณะอื่นที่คณะกรรมการกำหนดต้องมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการกำหนด โดยการกำหนดดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองด้วย

บทบรรพที่กระทำหรือติดตั้งแผ่นป้ายที่ขงตั้งพรรคเลือกตั้งให้กระทำไม่ได้เฉพาะในสภานิติบัญญัติที่คณะกรรมการกำหนด โดยที่พรรคที่พรรคที่กระทำดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองและผู้สมัครด้วย”

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๕๑/๑ ก. ดังนี้

“มาตรา ๕๑/๑ ก. ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับการสนับสนุนตามมาตรา ๕๘”

๓. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๕๑/๑ ข. ดังนี้

“มาตรา ๕๑/๑ ข. การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑/๑ ก. มาตรา ๕๑/๑ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๖๐ คณะกรรมการจะกำหนดให้ต้องทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้โดยคำนึงถึงความทัดเทียม เสมอภาค และความเที่ยงธรรมของพรรคการเมืองและผู้สมัคร”

ส่วนที่ ๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง

“ส่วนที่ ๙

การลงคะแนนเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๑

“มาตรา ๖๑ การลงคะแนนเลือกตั้งให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ดีกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในการจัดสัมมนาสภา

มีประเด็นคำถามว่า ควรกำหนดให้มีการลงคะแนนโดยวิธีการอื่นนอกจากการใช้บัตรลงคะแนนหรือไม่ อย่างไร ในประเด็นนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะมีวิธีการลงคะแนนด้วยวิธีการอื่นได้ เช่น การใช้เครื่องลงคะแนน การลงคะแนนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะจำนวนบัตรเสียจะน้อยลงและจะช่วยลดปัญหาเรื่องจำนวนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม มีผู้เข้าร่วมสัมมนาบางส่วนไม่เห็นด้วย เนื่องจากการใช้วิธีการลงคะแนนด้วยวิธีการอื่นต้องคำนึงถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อวิธีการดังกล่าว รวมถึงปัญหาข้อขัดข้องทางเทคนิคที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้งานเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ประกอบกับอาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งอาจไม่เหมาะสมกับบุคคลบางประเภท เช่น ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ เป็นต้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ดีกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ”

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นได้จะเป็นประโยชน์กับการเลือกตั้งในอนาคต

นายบรรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ดีไม่น้อยกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ” เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สามารถใช้วิธีการอื่นได้ โดยไม่จำเป็นต้องป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ดีกว่าวิธีการเดิม แต่ต้องป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งดีไม่น้อยกว่าเดิม

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า เรื่องการกำหนดว่า “ไม่น้อยกว่าเดิม” หรือ “ดีกว่าเดิม” จะใช้มาตรการใดในการพิสูจน์ และใครเป็นผู้พิสูจน์

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า ในร่างมาตรา ๖๑ นอกจากการคำนึงถึงเรื่องค่าใช้จ่าย และวิธีป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งแล้ว ควรคำนึงถึงความสะดวกของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ดีไม่น้อยกว่าและสะดวกกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ”

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ กล่าวว่า ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกำลังศึกษาเรื่องการใช้เครื่องลงคะแนน โดยมีโครงการที่จะเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ และเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ จากนั้นจะนำข้อมูลดังกล่าวไปเชื่อมโยงกับระบบการลงคะแนน ซึ่งระบบดังกล่าวจะมีการเชื่อมโยงกับข้อมูลของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

นายเรีรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า หลักการสำคัญที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๑ คือ วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง ดังนั้น จะมีวิธีการบัญญัติร่างมาตรานี้อย่างไรเพื่อแสดงให้เห็นว่าในการกำหนดวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นนอกจากการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการในเรื่องการลงคะแนนเลือกตั้งจะต้องเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับนั้น เป็นหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดหรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้” จึงไม่จำเป็นต้องนำมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๖๑ นี้ซ้ำอีก

นายอภิชาติ สุจริตตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในการกำหนดวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นนอกจากการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง ในขณะที่ตนดำรงตำแหน่งประธานกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการพัฒนาอุปกรณ์เทคโนโลยีหน้าจอบนแบบสัมผัสเพื่อนำมาใช้ในการลงคะแนนเลือกตั้งโดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อประมวลผลการลงคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งได้ทันทีและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยเลือกตั้งได้ด้วย แต่มีความกังวลเรื่องการออกแบบให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยเลือกตั้งอาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งได้ดังเช่นในประเทศฟิลิปปินส์ที่ใช้ระบบการลงคะแนนเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าวแล้วปรากฏว่ามีการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า เทคโนโลยีที่ใช้ในการเลือกตั้งในต่างประเทศอาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเลือกตั้งของประเทศไทยก็ได้

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกแบบวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (I-Vote) ซึ่งได้ทดลองนำไปใช้ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรโดยมอบหมายให้สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เป็นผู้รับผิดชอบดูแลระบบด้านความปลอดภัย ทั้งนี้ วิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าวเป็นระบบที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการลงคะแนนเลือกตั้งได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การออกแบบวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นนอกจากการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง ยิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากเท่าไรก็อาจทำให้การซื้อสิทธิขายเสียงกระทำได้ง่ายขึ้นด้วยเช่นกัน ส่วนตัวเห็นว่าวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเลือกตั้งในประเทศไทย เนื่องจากสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่เห็นความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ แต่ในอนาคตหากเยาวชนคนรุ่นใหม่ซึ่งมีการพัฒนาด้านวินัย ความคิด และเห็นความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ของตนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็อาจนำวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเลือกตั้งได้

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า ระบบการลงคะแนนเลือกตั้งแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกแบบเพื่อรองรับการเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นแทนวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งนั้น ระบบดังกล่าวจะต้องออกแบบระบบการป้องกันมิให้มีการตรวจสอบได้ว่าคะแนนเลือกตั้งที่มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนนั้น เป็นการลงคะแนนโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใด เนื่องจากวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำมาทดลองใช้ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรนั้น ในการยืนยันตัวตนว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) ในการยืนยันตัวตนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนเลือกตั้งในระบบดังกล่าว

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีการใช้ประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์ (Smart Card) จะเกิดขึ้นในบริเวณหน่วยเลือกตั้งซึ่งจะมีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นเป็นเจ้าของบัตรประจำตัวประชาชนจริงโดยตรวจจากใบหน้า รูปถ่ายในบัตรประจำตัวประชาชนและตรวจสอบข้อมูลในระบบทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง หากข้อมูลทั้งสามส่วนตรงกัน กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจึงจะอนุญาตให้ผู้นั้นลงคะแนนเลือกตั้งได้ ส่วนวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะลงคะแนนผ่านระบบดังกล่าวจะต้องลงทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการตรวจสอบว่าเป็นข้อมูลและความประสงค์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงทะเบียนไว้จริงหรือไม่ จากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดส่งชุดรหัสลับให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ลงทะเบียนตามที่อยู่ระบุไว้ในขณะลงทะเบียน โดยชุดรหัสลับจะประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกเปลี่ยนเป็นชุดความลับทั้งหมด เมื่อจะลงคะแนนจะต้องนำชุดความลับเข้าระบบจึงจะสามารถลงคะแนนได้ ทั้งนี้ ในการนำข้อมูลในชุดความลับไปใช้จะมีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันความเป็นตัวตนของเจ้าของบัตรประจำตัวประชาชน ระบบจะสอบถามคำถามเพื่อยืนยันตัวตนสองคำถามโดยระบบจะเลือกจากคำถามสิบคำถามที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้กรอกข้อมูลไว้ในขณะลงทะเบียนเพื่อยืนยันข้อมูลว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ลงทะเบียนไว้จริงหรือไม่ กรณีที่ตอบข้อมูลผิดสามครั้งระบบจะปิดมิให้ผู้นั้นใช้สิทธิลงคะแนนในทันทีเพื่อป้องกันการสวมสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ระบบป้องกันดังกล่าวไม่ยากเกินไปสำหรับผู้ที่จะซื้อเสียงเลือกตั้งและระบบที่ออกแบบไว้สามารถตรวจสอบได้หรือไม่ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ผู้ใด

นายเอียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า คำถามเพื่อยืนยันข้อมูลเป็นคำถามลักษณะใด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า คำถามยืนยันตัวตนว่าเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้ลงทะเบียนไว้ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นคำถามข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทะเบียนบ้าน และเลขประจำตัวประชาชน อย่างไรก็ตาม วิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในทางปฏิบัติผู้รับผิดชอบระบบสามารถตรวจสอบได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใดได้

นายเอียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า กรณีที่สามารถทราบได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ลงคะแนนด้วยวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตลงคะแนนให้ผู้สมัครคนใดโดยอ้อมถือว่าการลงคะแนนเลือกตั้งที่ไม่เป็นความลับ

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ประเด็นเรื่องการลงคะแนนเลือกตั้งเป็นความลับกับการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความกังวล เนื่องจากแม้จะกำหนดให้การลงคะแนนต้องเป็นความลับแต่ในขณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ดูแลระบบสามารถตรวจสอบได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ผู้สมัครรายใดแต่ต้องดำเนินการตรวจสอบในทันทีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทำการลงคะแนนเลือกตั้งในระบบ หากผู้ดูแลระบบนำความลับนั้นมาเปิดเผยถือว่าการกระทำผิดกฎหมายซึ่งเป็นมาตรการเดียวที่จะสามารถป้องกันมิให้นำข้อมูลว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกผู้สมัครรายใดเพื่อเป็นการยืนยันหลักการในเรื่องการลงคะแนนเลือกตั้งจะต้องเป็นการลงคะแนนลับไม่เช่นนั้นจะไม่สามารถพัฒนาระบบการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นได้ เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดส่งบัตรเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่อยู่ที่แจ้งไว้ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งแล้วจะส่งบัตรเลือกตั้งคืน

สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศโดยไปรษณีย์ ซึ่งในทางปฏิบัติจะไม่สามารถทราบได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเองหรือไม่ ซึ่งก็อาจนำหลักการดังกล่าวมาใช้กับการลงคะแนนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้เช่นเดียวกัน

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า จะเหมาะสมหรือไม่หากตัดคำว่า “หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ไม่น้อยกว่าและสะดวกกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า” ในวรรคสองที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมออก เนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นจะทำให้สามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ไม่น้อยกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งอย่างไร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๑ การลงคะแนนเลือกตั้งให้กระทำได้โดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ไม่น้อยกว่าและสะดวกกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๑ การลงคะแนนเลือกตั้งให้กระทำได้โดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากพิสูจน์ได้ว่าการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ไม่น้อยกว่าและสะดวกกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ หีบบัตรและบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดลักษณะหีบบัตรและบัตรเลือกตั้งสำหรับใช้ในการเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรกำหนดลักษณะหีบบัตรทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง กรณีที่เห็นว่าหีบบัตรเดิมที่ใช้ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาใช้ได้ก็ควรนำหีบบัตรเดิมมาใช้ได้เพื่อประหยัดงบประมาณแผ่นดิน ดังนั้นเสนอแก้ไขความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “หีบบัตรและบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด ในการกำหนดเกี่ยวกับหีบบัตรต้องกำหนดให้สามารถใช้หีบบัตรเดิมได้ด้วย”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า หีบบัตรที่ใช้ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง หากมีสภาพพร้อมใช้งาน ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงนำมาใช้ในการจัดการเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๖๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๒ หีบบัตรและบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด ในการกำหนดเกี่ยวกับหีบบัตรต้องกำหนดให้สามารถใช้หีบบัตรเดิมได้ด้วย”

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ในวันที่เลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ชี้แจงว่า โครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีผู้เสนอความเห็นแบ่งเป็นสองฝ่าย ดังนี้ ฝ่ายที่หนึ่งไม่เห็นด้วยกับการกำหนดเวลาลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา เนื่องจากภายหลังจากที่ปิดการลงคะแนนแล้วยังมีกระบวนการอื่นที่ต้องดำเนินการอีกหลายขั้นตอน การกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนในเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา อาจไม่เหมาะสม และฝ่ายที่สองเห็นด้วยกับการกำหนดเวลาการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา เนื่องจากจะทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีเวลาในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น ซึ่งจะประโยชน์กับประชาชนที่อาศัยอยู่ห่างไกลจากหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งเวลาในการเลือกตั้งดังกล่าวได้เคยนำมาใช้ในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ แล้ว ไม่พบปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้สามารถใช้ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่งได้

ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้สามารถใช้ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่งได้

ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้ ณ ที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงแห่งเดียว”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “และให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงแห่งเดียว” ที่บัญญัติในร่างมาตรานี้มีความมุ่งหมายใด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในอดีตประสบปัญหากรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนเดียวแต่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านมากกว่าหนึ่งแห่ง ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสำนักบริหารการทะเบียนในแต่ละเขตพื้นที่จะจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่ความรับผิดชอบของตน ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนมีชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งแห่ง แต่ปัญหาดังกล่าวได้รับการยืนยันจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แล้วว่าจะไม่เกิดปัญหาขึ้นดังเช่นในอดีต เนื่องจากปัจจุบันฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม เหตุที่ต้อง

บัญญัติความว่า “และให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงแห่งเดียว” ไว้ในร่างมาตรานี้ เพื่อป้องกันกรณีที่เกิดความผิดพลาดในระบบขึ้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวก็จะสามารถลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงแห่งเดียว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ หรือลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งตามมาตรา ๘๑/๕ ได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๘๑/๕ บัญญัติหลักการในเรื่องใด และกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน หากกำหนดให้สามารถลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นได้จะมีหลักฐานใดยืนยันว่าหน่วยเลือกตั้งนั้นจะมีคะแนนเสียงที่เกินกว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้ง

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจะตรวจสอบจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงลายมือชื่อไว้ และตรวจสอบจากต้นฉบับบัตรเลือกตั้งซึ่งจะปรากฏลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในขณะรับบัตรเลือกตั้งจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเช่นเดียวกัน ซึ่งข้อมูลทั้งสองส่วนดังกล่าวจะต้องตรงกับจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้หย่อนในหีบบัตร ส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกันจะปรากฏหลักฐานว่าผู้นั้นได้ลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่ โดยคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะเพิ่มรายชื่อผู้นั้นต่อท้ายบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น และจะบันทึกไว้ในสมุดประจำหน่วยเลือกตั้งว่ามี การเพิ่มรายชื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หมายเลขประจำตัวประชาชนเลขที่เท่าใด พร้อมแนบคำสั่งที่แต่งตั้งให้ผู้นั้นเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน” เป็นกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในหน่วยเลือกตั้งที่อยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน คะแนนเสียงที่ผู้นั้นลงคะแนนสามารถนำมานับรวมได้ซึ่งจะไม่เกิดปัญหาในส่วนการนับคะแนน แต่ถ้าเป็นกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งที่อยู่นอกเขตเลือกตั้ง ผู้นั้นจะลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งผู้นั้นจะต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้งเท่านั้น ไม่สามารถลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ควรให้ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง ดังนั้นเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๗ เป็นดังนี้ “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ หรือโดยให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกการ

ลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งตามมาตรา ๕๖/๕ ใต้ของผู้นั้นไว้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” และสอบถามว่า บัตรเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามร่างมาตรา ๖๗ นำมาจากที่ใด

นายณัฐฐ์ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติการการประจำหน่วยเลือกตั้งจะได้รับบัตรเลือกตั้งเกินจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น เพื่อใช้เป็นบัตรเลือกตั้งสำรองกรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น บัตรเลือกตั้งชำรุดหรือฉีกขาด เป็นต้น รวมทั้งใช้เป็นบัตรเลือกตั้งสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามร่างมาตรา ๖๗ ด้วย

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า จำนวนบัตรเลือกตั้งที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้รับเกินจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น จะประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งที่ได้รับเกินด้วยหรือไม่

นายณัฐฐ์ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า การประกาศจะแบ่งออกเป็นสองช่วง คือ ช่วงที่หนึ่งก่อนการลงคะแนนเลือกตั้งจะประกาศว่าในหน่วยเลือกตั้งนั้นมีจำนวนยอดผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใด และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้รับมาทั้งหมดว่ามีจำนวนเท่าใด และช่วงที่สองหลังลงคะแนนจะประกาศว่าในหน่วยเลือกตั้งนั้นมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่าใด มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนเท่าใด และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือว่ามีจำนวนเท่าใด

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ในบัตรเลือกตั้งจะมีหมายเลขกำกับไว้หรือไม่

นายณัฐฐ์ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในต้นฉบับบัตรเลือกตั้งจะมีหมายเลขกำกับไว้โดยในขณะรับบัตรเลือกตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะต้องตรวจสอบต้นฉบับบัตรเลือกตั้งทุกใบว่ามีหมายเลขกำกับไว้หรือไม่ หากปรากฏว่าบัตรเลือกตั้งเล่มใดเรียงลำดับหมายเลขผิดจะต้องขอเปลี่ยนเล่มบัตรเลือกตั้งใหม่ทันที และกรณีที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจพบข้อผิดพลาดในทางปฏิบัติ กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะต้องบันทึกเหตุไว้ในสมุดประจำหน่วยเลือกตั้งทุกครั้ง เพื่อเป็นหลักฐานในการยืนยันการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในกรณีที่เกิดปัญหา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๗ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ หรือโดยให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกการลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งตามมาตรา ๕๖/๕ ใต้ของผู้นั้นไว้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกตั้งในบัตร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรใช้คำว่า “คะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด” แทนคำว่า “ไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกตั้ง” เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า

“ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง” ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๘ เป็นดังนี้ “การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครคนใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายไม่ประสงค์ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในบัตร จะเลือกผู้สมัครคนใด” เนื่องจากจะต้องนำคะแนนที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใดมานับคะแนนด้วย

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมารณผู้มีสิทธิเลือกตั้งกากบาทบัตรเลือกตั้งในช่อง “ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้ง” จะถูกนำมานับจำนวนว่ามีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งว่ามีจำนวนเท่าใด แต่ไม่ถือว่าเป็นคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ บัญญัติว่า “เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่และมีให้นำคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๙๑ ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น” ดังนั้น กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ออกเสียงไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งต้องถือว่าเป็นคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒ บัญญัติความว่า “ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๘ เป็นดังนี้ “การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครคนใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย ไม่ประสงค์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในบัตร “ไม่เลือกผู้สมัครคนใด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๘ เป็นดังนี้

“ร่างมาตรา ๖๘ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์จะ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครคนใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย ไม่ประสงค์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในบัตร “ไม่เลือกผู้สมัครคนใด”

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าลักษณะทางกายภาพทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถ

ทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้กระทำแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่เลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”.

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ชี้แจงว่า นายสกุล สือทรงธรรม เสนอความเห็น ดังนี้ (๑) ควรมีการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ป่วยในโรงพยาบาล ผู้สูงอายุในบ้านพักคนชรา หรือบุคคลใด ๆ ในบ้านพักของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่แจ้งความประสงค์ต้องการรับความสะดวกโดยการจัดให้มีหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่ (mobile electoral unit) เพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอย่างทั่วถึง (universal suffrage) สำหรับประชาชนทุกกลุ่ม และ (๒) สถานที่ลงคะแนนต้องมีลักษณะของอารยสถาปัตย์ ซึ่งเอื้อให้คนพิการ และผู้สูงอายุเข้าถึงได้ง่าย มีแสงสว่างเพียงพอ และมีทางเข้าออกแยกจากกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างทั่วถึง และเป็นการให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน รวมถึงเป็นการสร้างมาตรฐานการจัดหน่วยเลือกตั้งให้เป็นที่ยอมรับ

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดหน่วยเลือกตั้งสำหรับบุคคลพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุที่พักอาศัยในบ้านพักคนชรา เป็นต้น ที่ได้ลงทะเบียนไว้ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยในวันออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดหน่วยเลือกตั้งเคลื่อนที่ไปยังสถานที่ที่ได้มีการแจ้งความประสงค์ไว้ ทั้งนี้ วิธีการดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำไปใช้จังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศด้วย โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุและผู้พิการติดเตียง และสอบถามว่า ความว่า “หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้ง” ที่บัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองของร่างมาตรานี้หมายถึงผู้ใด

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ความว่า “หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้ง” ในชั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ที่ประชุมได้มีการอภิปรายกันว่าหมายถึงผู้อ่านหนังสือไม่ออกหรืออ่านไม่เข้าใจ ถือว่าเป็นผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ใดที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง

เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าลักษณะทางกายภาพทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถทำ
เครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้กระทำแทนโดยความยินยอมและเป็นไป
ตามเจตนาของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการ
หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในครอบครัวใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้น
ได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งใน
หน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวก
สะดวกโดยการจัดที่เลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๙ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการ
หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในครอบครัวใช้สิทธิเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่
คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าว
ไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ
ประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง
เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าลักษณะทางกายภาพทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถทำ
เครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้กระทำแทนโดยความยินยอมและเป็นไป
ตามเจตนาของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการ
หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ หรือผู้ประสบปัญหาในครอบครัวใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้น
ได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งใน
หน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวก
สะดวกโดยการจัดที่เลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๓ พฤศจิกายน
๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

นายณฤทธิ์ ฐลีจันทร์
นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์